

§ 328

**Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle
Johanna Nuortevan talousarvioaloitteesta erityisopettajien mitoit-
uksen määrittelyminen oppilaiden tuen varmistamiseksi**

HEL 2021-002851 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon liitteenä olevasta valtuutettu Johanna Nuortevan talousarvioaloitteesta erityisopettajien mitoituksen määrittelyminen oppilaiden tuen varmistamiseksi:

Kaupunkistrategian mukaan kaupungin perustehtävä on järjestää asukkailleen laadukkaita palveluja. Eriarvoistumista vähentävät laadukas perusopetus ja oppimisen tuki. Helsingissä on kattavat ja monipuoliset erityisen tuen palvelut. Erityisopetusta voidaan järjestää oppilaan etu ja opetuksen järjestämisedellytykset huomioon ottaen muun opetuksen yhteydessä tai osittain tai kokonaan erityisluokalla, erityiskoulussa tai muussa soveltuvassa paikassa. Kansallisten tutkimusten mukaan helsinkiläisillä oppilailla on hyvät oppimistulokset.

Lähikouluperiaatteen mukaisesti jokaisella oppilaalla on oikeus opiskella omassa lähikoulussaan tuen tarpeesta riippumatta. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki jaotellaan yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaisen opetuksen ohella oppilaanohjausta ja riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea koko perusopetuksen ajan. Tukea on annettava heti, kun tuen tarve ilmenee. Oppilas saattaa tarvita oppimisessaan ja koulunkäynnissään tukea tilapäisesti tai pitempiaikaisesti. Tukimuotoja voidaan käyttää kaikilla tuen tasoilla joko yksittäin tai samanaikaisesti toisiaan täydentävinä. Tuen tarve voi vaihdella vähäisestä vahvempaan tai oppilas voi tarvita monenlaista tukea yhtä aikaa.

Lukuvuonna 2020–2021 (20.9.2020) Helsingin kaupungin ylläpitämissä suomenkielisissä peruskouluissa on ollut 41 517 oppilasta. Oppilaista 10,1 % sai tehostettua tukea. Erityistä tukea saavia oppilaita oli 13,6 %, joista muun opetuksen yhteydessä sai 48,7 %. Erityisluokilla opiskeli 51,3 %, joista erityiskouluissa opiskelevia oppilaita oli 14,7 %.

Ruotsinkielisissä peruskouluissa oli lukuvuonna 2020–2021 yhteensä 3 892 oppilasta. Tehostettua tukea sai 10,1 % oppilaista. Erityistä tukea saavia oppilaita oli 7,8 % , joista muun opetuksen yhteydessä erityistä tukea sai 54,9 % ja erityisluokilla 45,1 %.

Laaja-alaisista erityisopettajista suurin osa on palkattu ns. perusrahoituksella. Koulujen saama oppilaskohtainen määräraha riippuu käytettävissä olevasta budjetista. Kouluille on budjetoitu määrärahaa laskennallisesti yksi laaja-alainen erityisopettaja 220 oppilasta kohden vuosiluokilla 1–6 ja yksi laaja-alainen erityisopettaja 200 oppilasta kohden vuosiluokilla 7–9. Rehtori voi kohdentaa koulunsa määrärahat tarkoituksenmukaisesti.

Huhtikuussa 2021 suomenkielisessä perusopetuksessa vakinaisessa virkasuhteessa kaupungille oli 170 erityisopettajaa. Määräaikaisia avoimen viranhoitajia, päätoimisia tuntiopettajia sekä viransijaisia oli yhteensä 190. Erityisopettajista 35 työskenteli ainoastaan erityistä tukea saavien oppilaiden parissa erityiskouluissa, tuetuissa erityisluokissa ja Ote-opetuksessa. Ruotsinkielisessä perusopetuksessa vakinaisessa virkasuhteessa olevia erityisopettajia oli 20 ja määräaikaisia erityisopettajia oli 9.

Kaupunkirakenteesta johtuvia alueellisia hyvinvointieroja peruskouluissa on tasoitettu 3,7 miljoonalla eurolla kohdentamalla myönteisen erityiskohtelun rahoitusta 35 suomenkieliselle ja seitsemälle ruotsinkielisen perusopetuksen koululle. Keskeisin ja vaikuttavin määrärahalta aikaansaatu toimenpide on lisähenkilöstön kuten erityisopettajien palkkaaminen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt erityisavustusta koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseen liittyviin toimenpiteisiin 5,8 miljoonaa euroa käytettäväksi vuonna 2021 ja 4,6 miljoonaa euroa vuodelle 2022. Myönnetyllä avustuksella edistetään pysyvien toimintamallien, rakenteiden ja käytänteiden kehittämistä tukemalla opetuksen järjestäjien mahdollisuuksia palkata opettajia ja avustajia ensisijaisesti sellaisten esi- ja perusopetuksen opetusryhmien joustavaksi muodostamiseksi, joissa tehostetun tuen tai erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden opetus järjestetään osittain tai kokonaan yleisopetuksessa tai joissa on erikoissairaanhoidon piirissä olevia oppilaita.

Suomenkielisessä perusopetuksessa yleisopetuksessa työskenteli lukuvuonna 2020-2021 keskimäärin yksi erityisopettaja noin 135 oppilasta kohden ja ruotsinkielisessä perusopetuksessa yksi erityisopettaja keskimäärin noin 150 oppilasta kohden. Huomioitavaa on, että erityisopettajien määrä vaihtelee kouluittain johtuen käytettävissä olevista lisämäärärahoista. Erityisopettajatilanne Helsingissä on tällä hetkellä melko hyvä, koska pd-rahoituksella ja valtion erityisavustuksilla (tasa-arvo ja covid-19) on voitu lisätä erityisopettajien määrää kouluissa.

Helsingissä on jo useamman vuoden ajan kehitetty oppimisen tukea, jotta mahdollisimman moni oppilas saisi tarvitsemansa tuen omassa

lähikoulussaan. Oppimisen tukea jatkokehitetään kaikissa suomen- ja ruotsinkielisissä peruskouluissa osana opetus- ja kulttuuriministeriön Oikeus oppia-kehittämisohjelman 2020-2022 Oppimisen tuen kehittäminen ja inklusion edistäminen – hanketta.

Koulujen toimintakulttuurin muutoksen ja inklusiivisen koulun kehittymisen myötä erityisopettajan työhön kuuluu oppilaiden tukemisen lisäksi myös kaikille sopivan koulun toimintakulttuurin ja toimintatapojen kehittämistä. Samanaikaisopetukseen ja joustavien opetusjärjestelyiden toteuttamiseen osallistumalla erityisopettaja tukee muita opettajia inklusiivisten opetusjärjestelyjen mahdollistamisessa ja auttaa löytämään tapoja kohdata tukea tarvitseva oppilas sekä näin vahvistaa oppijoiden tarvitseman tuen onnistumista.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä oppimisen tuen ja eriarvoisuuden vähentämiseen kohdistettua resursointia. Resurssien kohdentamisessa erityisopettajien palkkaamiseksi tulisi erityisesti huomioida ennaltaehkäisevä ja varhainen tuki, lähikouluperiaatteen vahvistaminen sekä havaittujen oppimisvajeiden tasoittaminen. Riittävällä henkilöstömäärällä ja vakinaisella henkilöstöllä tuen tarpeiden tunnistaminen ja annetun tuen oikea-aikaisuus paranevat. Mitoituksen muuttaminen aloitteen ehdotuksen mukaiseksi edellyttäisi pysyvää lisämäärärahaa.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan talousarvioehdotuksessa 2022 ei ole varauduttu aloitteen mukaisiin lisämäärärahatarpeisiin. Lisämäärärahatarvetta ei mainittu.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen vs. toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Heidi Roponen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 71927
heidi.roponen(a)hel.fi
Agneta Lundmark, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 84031
agneta.lundmark(a)hel.fi

Liitteet

1 Johanna Nuortevan taealoite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginhallitus on pyytänyt lausuntoa kasvatus- ja koulutuslautakunnalta 22.9.2021 mennessä valtuutettu Johanna Nuortevan ja 17 muun allekirjoittaneen tekemään talousarvioaloitteeseen. Aloitteessa esitetään, että erityisopettajien opettajamitoitus suhteessa oppilaisiin määritellään ja siihen varataan talousarvioaloitteessa riittävä rahoitus. Jotta tuki voidaan paremmin varmistaa, aloitteessa esitetään, että erityisopettajia on luokka-asteilla 3–9 yksi erityisopettaja 120 oppilasta kohden. Alkuopetuksessa luokka-asteilla 1–2 sekä positiivisen erityiskohtelun rahaa saavilla alueilla mitoitus olisi vähintään 1 erityisopettaja / 100 oppilasta.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen vs. toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Heidi Roponen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 71927
heidi.roponen(a)hel.fi
Agneta Lundmark, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 84031
agneta.lundmark(a)hel.fi

Liitteet

1 Johanna Nuortevan taealoite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 14.09.2021 § 297